

הארות על מחזור ראש השנה

"לשנה טובה
תכתבו ותחתמו..."

לעוד תוכן חינוכי, או לתרומות עם החזר מס,
הכנסו לאתר:

www.kolkoreh.org

או חייגו

בישראל: 052-704-2700 | בארה"ב 718-713-8229

עמותת קול קורא Amutat Kol Koreh

כתובת: רח' ירושלים 6/2, רמת בית שמש 99090 // Address: 6/2 Yerushalayim Street, RBS

טלפון: 052.704.2700 // www.kolkoreh.org // email: info@kolkoreh.org

מספר עמותה: 580-568-384 Charity Registration No.

הקדמה

ראש השנה (א' בתשרי) הוא היום הראשון של השנה החדשה. לפי רבי אליעזר, ביום זה נבראו אדם וחווה, ויצירתם השלימה את בריאת העולם. כיוון שביום זה העולם היה שלם והחלו החיים בעולם הזה, תאריך נקבע כתחילת השנה.

כיצד נכון לחגוג את תחילתה של שנה חדשה? יש אנשים שחוגגים תחילת שנה עם מסיבות, בידור ואפילו עם שטויות. ביהדות, אנו מציינים את השנה החדשה על ידי תפילה לה, תשובה וסעודת יום טוב עם המשפחה.

ראש השנה הוא יום הדין. יום שבו ה' שופט אותנו ומחליט איך תהיה השנה הבאה עבורנו. לכן, בראש השנה אנחנו מתפללים לה' ותוקעים בשופר כדי להזכיר לנו לחזור בתשובה.

ראש השנה הוא גם היום שבו אנו ממליכים את הקדוש ברוך הוא כמלך עלינו.

האדמו"ר הראשון מליובאוויטש לימד שבתקופה הזאת בשנה "המלך בשדה", המלך נמצא בשדה. במקום להישאר בארמונו בשמים, ה' יורד לעולם הזה כדי שכל מי שיחפוץ בכך יוכל להתקרב אליו.

שמות החג

לראש השנה ארבעה שמות:

ראש השנה - תחילת השנה

יום תְּרוּעָה - יום שבו אנו תוקעים בשופר. בראש השנה יש לנו מצווה לתקוע בשופר.

יום הזְכָרוֹן - יום שבו ה' זוכר כל אדם בעולם ואת המעשים של כולנו. ביום הזה אנחנו גם מבקשים מה' לזכור אותנו לטובה.

יום הדין - יום שבו ה' שופט אותנו ומחליט איך תהיה השנה הבאה עבורנו.

סימני ראש השנה

בליל ראש השנה יש מנהג לאכול מאכלים מסוימים המסמלים את הבקשות שלנו לשנה הקרובה. לפני שאנחנו אוכלים כל מאכל, אנחנו אומרים תפילה המבטאת את המשאלה שהאוכל מייצג.

חלק מהמאכלים השכיחים ביותר שאנו אוכלים בליל ראש השנה הינם:

1. תפוח בדבש - לסמל את בקשתינו לשנה טובה ומתוקה. לפני שאוכלים את התפוח בדבש, אנחנו אומרים את התפילה הבאה: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.

2. ראש של דג או כבש - לסמל את בקשתינו להיות תמיד בראש לפני שאוכלים את הראש אומרים: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שנהיה לראש ולא לזנב.

אנחנו רוצים להיות ראש לא רק ביחס לאומות העולם, אלא גם בקיום המצוות ובקרבתנו לה'. ישנה דרשה חסידית לפיה המילה "ראש" היא קיצור ראשי תיבות: לעשות רצון אבינו שבשמים.

3. רימון - לסמל את בקשתנו שיהיו לנו הרבה זכויות. רימונים הם מלאים גרעינים. אנחנו מבקשים מה' שיהיו לנו כל כך הרבה זכויות, כמו כמות הגרעינים ברימון. לפני שאוכלים את הרימון אומרים: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שירבו זכויותינו כרימון.

4. תמר - לסמל את בקשתנו להיפטר מהאויבים שלנו. המילה תמר דומה למילה תם, שמשמעותה היא לסיים או לגמור. אנחנו מבקשים מה' שייגמרו כל האויבים שלנו. לפני שאוכלים את התמר אומרים: יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שיתמו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו.

איחולים

יש מנהג לברך אחרים בליל ראש השנה עם ברכה שהם יכתבו לשנה טובה. לזכר אומרים: לשנה טובה תכתב ותחתם לנקבה אומרים: לשנה טובה תכתבי ותחתמי

הארות על תפילות ראש השנה

שחרית

בראש השנה אנחנו ממליכים את ה' למלך עלינו. החזן לתפילת שחרית מתחיל בסוף פסוקי דזימרא עם המילה המלך, שמתייחסת אל ה', כדי להדגיש שהיום ה' מוכתר למלך עלינו, ושנחנו מקבלים את שלטונו עלינו. החזן בדרך כלל שר את המילה הזו בקול רם עם ניגון מיוחד.

תהלים קל

בין ראש השנה ליום כיפור אנחנו מוסיפים את הפרק הזה של תהלים בתפילות שלנו לפני ברכות קריאת שמע. במזמור הזה אנחנו צועקים אל ה' ומבקשים ממנו לשמוע לתפילותינו ולסלוח לנו על כל עוונותינו. החזן אומר כל פסוק בקול רם, והקהל חוזר אחריו.

קריאת שמע

אמירת קריאת שמע היא מצווה מן התורה, ויש לעשותה עם הרבה כוונה. יש הרבה רעיונות חשובים שכדאי לנו לחשוב עליהם באמרנו תפילה זו. כאשר אתם אומרים את קריאת שמע, חשבו על כך שיש אלוהים ושהוא היחיד בעולם. חשבו על התחייבותנו לתורת ה' ולמצוותיו, וגם על כך שה' הוציא אותנו ממצרים להיות עם המיוחד שלו.

כאשר אנחנו באמת חושבים על הרעיונות האלו, אנחנו מבינים שה' הוא באמת מיוחד וגם שאנחנו חייבים לו הרבה. אם נזכור זאת כל הזמן, יהיה לנו יותר קל לא לעבור עבירות.

שמונה עשרה של שחרית

תפילת שמונה עשרה, המכונה גם תפילת העמידה, היא התפילה העיקרית שאומרים כל יום. ניתן לחלק אותה לשלושה חלקים. בימות החול, פותחים בשבח לה', פונים לה' בבקשות, ומסיימים בהודאה לה' על כל הדברים שהוא עושה בשבילנו. בשבת וביום טוב, אנחנו לא מבקשים בקשות מה'. במקום זאת, אנחנו מתחילים את העמידה עם שבח לה', מדברים על מה שמיוחד ביום ההוא (קדושת היום), ומסיימים בדומה לימי חול - בהודאה לה' על כל הדברים שהוא עושה בשבילנו.

בראש השנה, בחלק האמצעי אנחנו מזכירים שה' הוא המלך שלנו. אנחנו גם אומרים שיבוא יום שבו כל אחד בעולם יכיר שה' הוא המלך האמיתי, ושהוא מולך על כל העולם. אנחנו מקווים שהיום הזה יבוא בקרוב.

אבינו מלכנו

בעשרת ימי תשובה, אנחנו מוסיפים את התפילה המיוחדת של אבינו מלכנו אחרי העמידה של שחרית (חוץ מבשבת).

לפי הגמרא (תענית כה:), תפילה זו נאמרה בפעם הראשונה על ידי רבי עקיבא: פעם הייתה בצורת נוראה בארץ ישראל. האנשים היו נואשים למים, אז רבי אליעזר קבע יום צום ציבורי. הוא אמר עשרים וארבע ברכות לה' כדי שה' יביא להם גשם, אבל זה לא עזר. לבסוף, רבי עקיבא צעק אל ה' "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו, למענך רחם עלינו" והגשם התחיל לרדת.

המילים "אבינו מלכנו" מתארים יפה את היחס בין ה' לעם ישראל. מצד אחד, ה' הוא אבינו בשמים. אנחנו אוהבים אותו כמו אב (אהבת ה'), והוא אוהב אותנו כבנים. הוא גם שומר עלינו ומטפל בנו כמו שאב שומר ומטפל בבנים שלו. מצד שני, ה' הוא גם מלכנו ועלינו לחוש יראה כלפיו (יראת ה'). כאשר אנחנו אומרים את התפילה הזאת שמבקשת מה' לסלוח לנו ולהושיע אותנו, אנחנו מתייחסים אל ה' כאב וכמלך.

באיזה דרכים ה' הוא כמו האבא שלנו? באיזה דרכים הוא כמו המלך שלנו? נסו לחשוב על זה ממש לפני אמירת תפילת אבינו מלכנו. עם הרעיונות האלה בראש, דברו אל ה' דרך התפילה המרגשת הזאת.

קריאת התורה

קריאת התורה ליום הראשון של ראש השנה

ביום הראשון של ראש השנה, אנחנו קוראים בתורה על לידת יצחק לאברהם ושרה. במשך שנים רבות לא יכלה שרה ללדת בנים, וסוף סוף הולידה את יצחק כשהיא הייתה בת תשעים! לפי חז"ל, אנו קוראים את הסיפור הזה בראש השנה בגלל שה' זכר את שרה ואפשר לה להוליד בן בראש השנה. כמו שה' זכר את שרה בראש השנה, אנחנו מקווים שה' יזכור אותנו בראש השנה ויתן לנו שנה טובה מלאה כל טוב.

מהו דבר אחד שאתם מאוד רוצים לבקש מה' לקראת השנה הבאה עלינו לטובה? חשבו על כך במהלך תפילת ראש השנה.

הפטרה ליום הראשון של ראש השנה

ההפטרה שאנו קוראים ביום הראשון של ראש השנה לקוחה מתחילת ספר שמואל. כפי שה' זכר את שרה בראש השנה, הוא גם זכר את חנה בראש השנה ואפשר לה להוליד את בנה - שמואל הנביא. הסיפור היפה הזה גם מלמד אותנו את כוחה של התפילה, כיוון שה' ענה לחנה רק אחרי שהיא התפללה אל ה' בכל לבה. הרעיון הזה חשוב מאוד לראש השנה, יום שבו אנו מתפללים הרבה לה'. בסוף תפילת ונתנה תקף אנו אומרים - וְתִשְׁכַּח וְתִפְלֶה וְצִדְקָהּ מִעֲבִירִין אֶת רַע הַגְזָרָה. תפילה רצינית היא מאוד חשובה בתקופה הזאת של ראש השנה ויום כיפור.

יש שלושה סוגי קולות שתוקעים בשופר:
תקיעה - קול אחד ארוך
שברים - שלושה קולות אנקה באורך בינוני
תרועה - תשעה או יותר צלילי יבבה קצרים

בראש השנה תוקעים שלושה שילובים של קולות:

תקיעה, שברים תרועה, תקיעה
 תקיעה, שברים, תקיעה
 תקיעה, תרועה, תקיעה

לפני מוסף, תוקעים כל שילוב שלושה פעמים - בסך הכל שלושים קולות. כל צליל מוכרז ומאושר על ידי אדם המכונה ה"מקרי", שזה לעיתים קרובות רב המניין.

יש הרבה סיבות מדוע אנחנו תוקעים בשופר בראש השנה, בין היתר:

1. לפי הרמב"ם, השופר מעורר אותנו לעשות תשובה כמו שעון מעורר
2. בראש השנה, ממליכים את הקדוש ברוך הוא למלך עלינו. תוקעים בשופר כמו שהיו תוקעים בחצוצרות כאשר מלך חדש הוכתר.
3. כאשר בני ישראל קבלו את התורה בהר סיני, היה קול של שופר. תוקעים בשופר בראש השנה להזכיר לנו לקיים את התורה ואת המצוות.
4. השופר מזכיר לנו את עקידת יצחק. בדרך כלל, שופר עשוי מקרן של אייל, הבהמה שהוקרבה על המזבח במקום יצחק. אנו תוקעים בקרן של אייל כדי שה' יזכור את אברהם ויצחק, ואת מה שהם היו מוכנים לעשות בשביל ה'. בזכותם, אנו מקווים שה' יציל אותנו, בני בניהם של אברהם ויצחק.
5. בימות המשיח יתקע המשיח בשופר בעת שה' ישיב את עם ישראל לארץ ישראל (קיבוץ גלויות) ויחייה את המתים. תקיעת השופר מזכירה לנו להתפלל על ביאת המשיח, על קיבוץ גלויות ועל תחיית המתים.
6. קול השופר הוא כמו צעקה לה' בלי מילים. הוא מסמל את כל הבקשות שיש לנו אך שאין אנו יודעים בדיוק כיצד לבקשם.

על מה נחשוב בשומענו את קול השופר?
 בחרו לפחות אחד מהרעיונות הללו וחשבו עליהם כאשר יישמע קול השופר.

משל מהבעל שם טוב על השופר של ראש השנה (מותאם מ chabad.org):

נסיך צעיר נשלח פעם אחת מארמונו של אביו המלך. הילד הצעיר בילה שנים רבות עם האיכרים שבכפרים ושכח את שורשיו המלכותיים. לאחר שנים של נדודים הוא סוף סוף הגיע לנקודת השפל בחייו והחליט לחזור הביתה. בגדיו היו שחוקים וקרועים, שערו היה ארוך והוא לא נראה כמו הנסיך שהיה צריך להיות. כשהגיע לארמון, השומרים לא זיהו אותו ושלחו אותו במהירות מן השערים. הנסיך ניסה ככל

אנחנו לומדים הרבה הלכות של תפילה מתפילת חנה. הפסוק מתאר את תפילת חנה כך: וְחָנָה הָיָה מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ, רַק שִׁפְתֶיהָ נִעְוָה וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע (שמואל א א:ג)
 לומדים מהפסוק הזה שצריכים להתפלל מהלב עם הרבה כוונה. עלינו להניע את השפתיים שלנו אבל לא להתפלל בקול רם ביותר - אנחנו צריכים לשמוע את התפילות שלנו אבל אין צורך שהאנשים סביבנו ישמעו אותן.

איך אנו מתפללים לה' האם אנו סתם אומרים את המילים או האם אנו באמת מתכוונים למה שאנו אומרים? אם אנחנו באמת רוצים שה' יקבל את התפילות שלנו, אנחנו צריכים לחשוב על מה שאנחנו אומרים ולהתפלל מהלב כמו שחנה עשתה.

קריאת התורה ליום השני של ראש השנה

ביום השני של ראש השנה אנחנו קוראים את הסיפור של עקידת יצחק. לפי המדרש, גם סיפור הזה התרחש בראש השנה. אנחנו קוראים את הסיפור הזה בראש השנה כדי להזכיר לה' ולנו את האמונה הגדולה שהיתה לאברהם ויצחק, ואת מה שהם היו מוכנים לוותר עליו לשם שמים. אברהם היה מוכן לוותר על הבן שלו, ויצחק היה מוכן לוותר על החיים שלו בלי לשאול את ה' שאלות. בראש השנה, אנחנו מבקשים מה' להציל אותנו בזכות אברהם ויצחק. אנחנו גם מבקשים מה' להציל אותנו כמו שהוא הציל את יצחק מעל המזבח.

על מה אנו מוכנים לוותר לשם ה'? כמה חזקה היא האמונה שלנו בה'?

הפטרה ליום השני של ראש השנה

ההפטרה ליום שני של ראש השנה באה מספר ירמיהו פרק לא. אנו קוראים את ההפטרה הזאת בראש השנה בגלל שמדובר בה על הבטחת ה' להציל אותנו מבין הגויים, להחזיר אותם לארץ ישראל ולרחם עלינו. בראש השנה, אנחנו מתפללים לה' שירחם עלינו ויציל אותנו. אנחנו גם מבקשים מה' להביא את המשיח ולהחזיר את כל עם ישראל לארץ ישראל.

תקיעת שופר

תקיעת שופר היא המצווה העיקרית של ראש השנה. היא כל כך חשובה שהתורה מכנה את ראש השנה "יום תרועה". רוב הקהילות תוקעים מאה קולות בשופר כל יום של ראש השנה. את שלושים הקולות הראשונים תוקעים לפני תפילת מוסף.

ולהחליט איזו שנה מגיעה לנו. אנו מצטטים עשרה פסוקים מהתנ"ך שמדברים על הזיכרון של ה'. אנו מסיימים את הברכה בבקשה מה' שיזכור את הברית שעשה עם אברהם, יצחק ויעקב, וכן שיזכור את עקידת יצחק. בזכות הדברים הללו, אנו מבקשים שהשם יזכור אותנו לטובה.

מהו דבר אחד שעשית השנה שהיית רוצה שהשם יזכור בראש השנה?

3. שופרות - ברכת שופרות מדברת על תקיעת שופר ועל כך שה' מופיע לנו באמצעות קול השופר. קול של שופר נשמע כאשר ה' נראה לנו בהר סיני, ואנחנו מבקשים מה' להופיע שוב ולתקוע בשופר שילווח את המשיח ואת שאר עם ישראל בדרך לארץ ישראל. אנו מצטטים עשרה פסוקים מהתנ"ך שמדברים על השופר, ואנחנו מבקשים מה' להקשיב ולקבל את קול השופר שלנו ברחמים בראש השנה.

דמיינו תקופה שבה שורה שלום בכל העולם, שכל עם ישראל גרים בארץ ישראל, שיש בית המקדש בירושלים ושכל אחד בעולם מאמין בה' יתברך. איך לדעתכם ייראה העולם באותה תקופה? האם אתם באמת מתכוונים לכך שרוצים שמשיח יבוא בעת תפילה, או שזה רק משהו נוסף שאנחנו אומרים בתפילות שלנו?

לפי הגמרא, ה' אומר שאנחנו צריכים לאמר פסוקים שמדברים על מלכויות, זכרונות ושופרות. מלכויות, כדי להמליך את ה' למלך עלינו, וזכרונות, כדי שה' יזכור אותנו לטובה, וזאת כיצד? באמצעות השופר

על בסיס הגמרא הזאת אנחנו לומדים שצריכים לתקוע בשופר לאחר כל אחד משלוש הברכות הללו. לכן, אנו תוקעים בשופר בבית הכנסת אחרי כל אחת מהברכות האלו בחזרת הש"ץ של מוסף. יש קהילות שבהם נהוג גם לתקוע בשופר אחרי כל אחת מהברכות האלו באמצע העמידה עצמה.

ונתנה תוקף

אומרים את התפילה של ונתנה תוקף בחזרת הש"ץ של תפילת מוסף. זאת אחת מהתפילות המרגשות ביותר מבין כל התפילות של הימים הנוראים. בתפילה הזאת כתוב שה' שופט כל אחד ואחד בעולם בראש השנה, ושכל באי עולם עוברים לפני ה' בראש השנה כמו כבשים בעדר שעוברים לפני הרועה. ה' זוכר את כל מה שכל אחד עשה בחייו, אפילו את הדברים שכבר שכחנו מהם. הוא שופט אותנו לפי המעשים שלנו ומחליט איזו מין שנה יהיה לנו, בין לטוב ובין לרע.

שביכולתו לחזור, אבל הם התעלמו ממנו מכיוון שהם חשבו שהוא היה סתם אדם רגיל שמנסה להיכנס לארמון. הוא חסר סיכוי, ישב ליד חומות הארמון והתחיל לבכות.

המלך, שישב בחדרו המלכותי, שמע קול קלוש אך מוכר. הוא עקב אחר הקול עד שהגיע לבנו האבוד. לאחר חיבוק מרגש ומרוגש, המלך קבל את בנו בחזרה לארמון. במשל זה הנסיך הוא העם היהודי וזעקתו היא קול השופר. זעקת השופר דומה לזעקה של ילד שלא יודע לאן לפנות. זוהי זעקה מתוך עומק הנשמה שלנו. ה' שומע את הזעקה ללא מילים ומחבק אותנו. לעתים קרובות הורים יודעים שילדיהם היו יכולים להצליח יותר, להתאמץ יותר, והיו צריכים להקשיב להוראות שנתנו להם בפעם הראשונה ששמעו אותן. ובכל זאת, כאשר ילד מבקש את תמיכת הוריו, הוריו תמיד שם בשבילו. בדיוק כך ה', אבינו שבשמים, יודע את כל הטעויות שלנו. אבל כשהוא שומע את קול השופר, פשוט וחסר מילים, הוא מחבק אותנו ומקבל אותנו בחזרה.

תפילת מוסף

אומרים תפילת מוסף בשבת, ראש חודש, ויום טוב. כמו העמידה של שחרית, את העמידה של מוסף נחלק לשלושה חלקים. העמידה מתחילה עם שבח לה', ממשיכה בתיאור הקרבנות שהיו מקריבים בבית המקדש ביום המסויים, ומסיימת עם הודאה לה'.

בראש השנה, החלק האמצעי של תפילת מוסף מכיל שלוש ברכות מיוחדות שמדברות על שלושת הנושאים העיקריים של היום: מלְכוּת, זְכוּרוֹת, וּשְׁפוּרוֹת. כל ברכה מדגישה נושא אחד, מכילה עשרה פסוקים מהתנ"ך הקשורים לנושא, ומסיימת בבקשה מה' אשר קשורה לנושא.

1. מלְכוּת - בברכה של מלכויות אנחנו מדברים על כך שה' הוא המלך האמיתי על כל העולם. הוא מלך מלכי המלכים, יחיד ומיוחד. אנחנו מצטטים עשרה פסוקים שמתייחסים לה' כמלך, ומסיימים בבקשה שה' ימלוך על כל העולם, ושכל אחד יכיר שה' הוא המלך האמיתי והיחיד של העולם.

ה' הוא המלך שלנו אבל הוא גם האב שלנו. כיצד עלינו להתייחס אליו?

2. זְכוּרוֹת - ברכת זכרונות מכילה רעיונות של זיכרון ושיקול דעת. אנו מדברים על כך שה' זוכר את כולם ואת הכל. הוא משתמש בזיכרון שלו כדי לשפוט אותנו בראש השנה

בראש השנה יכתובו וביום צום כפור יחתמו

באמצע תפילת ונתנה תוקף אנחנו אומרים שבראש השנה ה' כותב את גזר הדין שלנו, וביום הכיפורים הוא חותם אותו. בימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים אנחנו צריכים לעשות תשובה ולעשות כמה שיותר מצוות כדי שה' יחתום אותנו לשנה טובה ביום הכיפורים.

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזרה

התפילה מסתיימת עם המילים "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזרה". תשובה, תפילה וצדקה יכולים להפוך גזר דין רע לגזר דין טוב. לכן, בעשרת הימים מראש השנה ליום כיפור אנחנו צריכים להתפלל עם הרבה כוונה; לעשות תשובה ולבקש סליחה מה' ומכל אדם שפגענו בו, ולתת צדקה. אנחנו מקווים שכאשר יגיע יום הכיפורים והזמן שבו ה' חותם את גזר הדין, כל משפט רע שה' נתן לנו בראש השנה ייהפך לטובה.

חשבו על משה לא בסדר שעשיתם ביחס לה'. חשבו גם על משה שעשיתם נגד אדם אחר כמו חבר או אחד מההורים שלכם. מה ניתן לעשות כעת כדי לשפר זאת? מה באפשרותכם לעשות כדי לוודא שלא תעשו את אותו הדבר שוב?

סיפור על תשובה מהגמרא (עבודה זרה יז.)

היה פעם איש שקראו לו אֵלִיעֶזֶר בֶּן דִּרְדָּיָא. היה לו יצר הרע גדול וכמעט לא היה חטא בעולם שהוא לא עבר עליו. פעם אחת הוא שמע על עבירה שהוא לא עבר עליו. עבירה זו הייתה בארץ רחוקה ועלתה הרבה כסף, אבל הוא היה נחוש בדעתו לעבור עליה. כאשר הוא היה באמצע המעשה, מישוהו אמר לו שבגלל כל החטאים שלו, לא יהיה לו חלק בעולם הבא. דבר זה הרגז אותו, והוא הלך לחפש עזרה. הָלַךְ וַיֵּשֶׁב בֵּין הָרִים וּגְבָעוֹת. אָמַר: הָרִים וּגְבָעוֹת, בִּקְשׁוּ עָלַי רַחֲמִים! אָמְרוּ לוֹ: אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לִבְקֹשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמָנוּ. אָמַר: שְׁמִים וְאֶרֶץ, בִּקְשׁוּ עָלַי רַחֲמִים! אָמְרוּ לוֹ: אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לִבְקֹשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמָנוּ. אָמַר: שֶׁמֶשׁ וִירֵחַ, בִּקְשׁוּ עָלַי רַחֲמִים! אָמְרוּ לוֹ: אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לִבְקֹשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמָנוּ. אָמַר: כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, בִּקְשׁוּ עָלַי רַחֲמִים! אָמְרוּ לוֹ: אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לִבְקֹשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמָנוּ. אָמַר: אֵין הַדָּבָר תְּלִי אֱלֹא בִי - האחריות היא שלי, אני צריך לבקש רחמים על עצמי. הָנִיחַ רִאשׁוֹ בֵּין בְּרָכָיו וּבִכָּה עַד שֶׁיֵּצְאָה נִשְׁמָתוֹ. יֵצְאָה בֵּת קוֹל וְאָמְרָה: ר' אֵלִיעֶזֶר בֶּן דִּרְדָּיָא מִזְמָן לַחַי עוֹלָם הֵבֵא

איזה לקח למד אליעזר בן דורדיא?

מה אנחנו יכולים ללמוד על תשובה מהסיפור של אליעזר בן דורדיא? מדוע בסוף היה זכאי אליעזר בן דורדיא לחלק בעולם הבא?

תהילים כז - לדוד ה' אורי

מתחילת חודש אלול עד שמיני עצרת, אנחנו מוסיפים את מזמור כז בתהילים פעמיים ביום בסוף התפילה. לפי המדרש, מוסיפים את המזמור הזה בתקופה זו בגלל שהפסוקים רומזים לראש השנה, יום כיפור וסוכות.

סיבה אחרת היא שהמזמור פותח במילים "לְדָוִד ה' אֹרִי וְיִשְׁעִי". אנחנו מבקשים מה' להיות האור שלנו ולהדריך אותנו בחושך של העבירות שלנו בראש השנה, ושיושיע אותנו ביום הכיפורים על ידי סליחה ומחילה.

תשליך

נהוג לומר תשליך ביום הראשון של ראש השנה אחר הצהריים. אומרים תשליך ליד גוף מים, כאשר עדיף שיהיו בו דגים. אם היום ראשון של ראש השנה חל בשבת, אומרים את התפילה הזאת ביום שני של ראש השנה. ניתן לומר תשליך עד הושענא רבא.

תפילת תשליך מבטאת את תקוותנו שה' יסלח לנו על חטאינו.

יש כמה סיבות לכך שאומרים אותה ליד גוף מים:

1. בתפילה הזאת אנחנו מבקשים מה' להשליך את חטאינו עמוק לתוך המים.
2. לפי המדרש, כאשר אברהם ויצחק היו בדרך לעקידת יצחק, השטן ניסה להפסיק בעדם. הוא הפך את עצמו לנהר והם כמעט טבעו בו. השטן קיווה שזה ימנע מהם להמשיך במסעם, אבל הם המשיכו בדרכם. אנחנו מקווים שאם נאמר את תפילת תשליך ליד גוף מים, ה' יזכור את אברהם ויצחק ויציל אותנו בזכותם.

3. בראש השנה אנחנו ממליכים את הקדוש ברוך הוא למלך עלינו. בימי קדם, הוכתרו מלכים ליד נהר, וכיוון שכך, אנחנו אומרים את התפילה הזאת ליד גוף מים לסמל את המלכת הקב"ה.

